

5) Ekvationssystem och matriser

Exempel:

$$\begin{aligned} 3x_1 - 2x_2 + 5x_3 &= 7 \\ -x_1 + 2x_2 + x_3 &= 5 \end{aligned}$$

Koefficientmatris: $A = \begin{pmatrix} 3 & -2 & 5 \\ -1 & 2 & 1 \end{pmatrix}$

Högerleds-kolonnmatris $B = \begin{pmatrix} 7 \\ 5 \end{pmatrix}$

Variabler: $X = \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix}$

totalmatris

$$\left(\begin{array}{ccc|c} 3 & -2 & 5 & 7 \\ -1 & 2 & 1 & 5 \end{array} \right)$$

Matrisform: $AX = B$

VL: $\begin{pmatrix} 3 & -2 & 5 \\ -1 & 2 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 3x_1 - 2x_2 + 5x_3 \\ -x_1 + 2x_2 + x_3 \end{pmatrix}$

HL: $\begin{pmatrix} 7 \\ 5 \end{pmatrix}$

Homogena och inhomogena system

inhomogent system

$$(*) \quad AX = B \quad \begin{pmatrix} 3 & -2 & 5 \\ -1 & 2 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 7 \\ 5 \end{pmatrix} \quad \begin{aligned} 3x_1 - 2x_2 + 5x_3 &= 7 \\ -x_1 + 2x_2 + x_3 &= 5 \end{aligned}$$

homogents system

$$(h) \quad AX = 0 \quad \begin{pmatrix} 3 & -2 & 5 \\ -1 & 2 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix} \quad \begin{aligned} 3x_1 - 2x_2 + 5x_3 &= 0 \\ -x_1 + 2x_2 + x_3 &= 0 \end{aligned}$$

löser båda parallellt

$$\left(\begin{array}{ccc|c} 3 & -2 & 5 & 7 \\ -1 & 2 & 1 & 5 \end{array} \right) \sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & -2 & -1 & -5 \\ 0 & 4 & 8 & 22 \end{array} \right) \sim \left(\begin{array}{ccc|c} 1 & 0 & 3 & 6 \\ 0 & 1 & 2 & 11/2 \end{array} \right) \quad \begin{aligned} z=t \\ y = \frac{11}{2} - 2t \\ x = 6 - 3t \end{aligned} \quad \text{resp} \quad \begin{aligned} z=t \\ y = -2t \\ x = -3t \end{aligned}$$

$$X_h = t \begin{pmatrix} -3 \\ -2 \\ 1 \end{pmatrix}, \quad X_p = \begin{pmatrix} 6 \\ 11/2 \\ 0 \end{pmatrix}, \quad X = X_p + X_h$$

- Sats: a) Om $AX_1 = AX_2 = B$ så $A(X_1 - X_2) = 0$
 b) Om $AX_p = B$, $AX_h = 0$ så $A(X_p + X_h) = B$
 c) Låt $AX_p = B$

Då:

V varje lösning X till $AX = B$

kan skrivas $X = X_p + X_h$, där $AX_h = 0$

Exempel * $x + y = 1$

$$\begin{pmatrix} 1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \end{pmatrix}$$

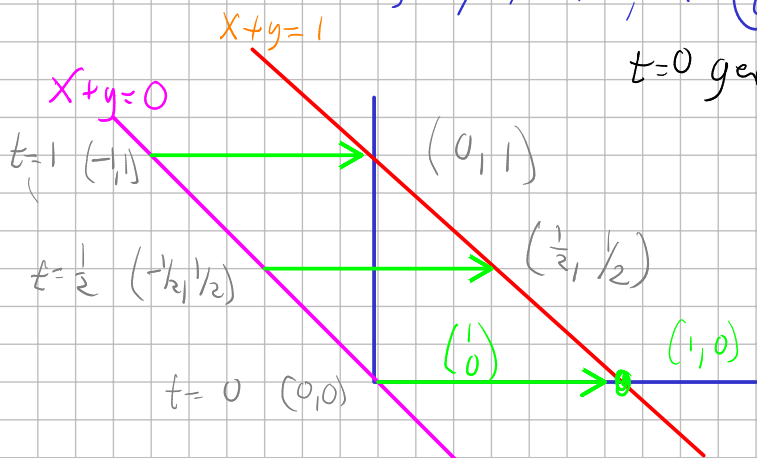
$$y = t, \quad x = 1 - t, \quad X = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix} + t \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \end{pmatrix}$$

$$t=0 \text{ ger } X_p = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix}$$

$$(h) \quad x + y = 0$$

$$\begin{pmatrix} 1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \end{pmatrix}$$

$$y = t, \quad x = -t, \quad X_h = t \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \end{pmatrix}$$

Flera högerled

$$\begin{array}{rcl} X+y & = & 1 \\ X-y & = & 2 \end{array} \quad \begin{array}{rcl} & = & 0 \\ & = & 0 \end{array} \quad \begin{array}{rcl} & = & a \\ & = & b \end{array}$$

$$\begin{array}{c} x \quad y \\ \left[\begin{array}{cc|cc} 1 & 1 & 0 & 1 \\ 1 & -1 & 0 & 2 \end{array} \right] \begin{array}{c} a \\ b \end{array} \end{array} \sim \begin{array}{c} \left[\begin{array}{cc|cc} 1 & 1 & 0 & 1 \\ 0 & -2 & 0 & 1 \end{array} \right] \begin{array}{c} a \\ b-a \end{array} \end{array} \sim \begin{array}{c} \left[\begin{array}{cc|cc} 1 & 1 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 0 & -\frac{1}{2} \end{array} \right] \begin{array}{c} a \\ \frac{a+b}{2} \end{array} \end{array} \sim \begin{array}{c} \left[\begin{array}{cc|cc} 1 & 0 & 0 & \frac{3}{2} \\ 0 & 1 & 0 & -\frac{1}{2} \end{array} \right] \begin{array}{c} \frac{a+b}{2} \\ \frac{a-b}{2} \end{array} \end{array}$$

Obs: $a=1, b=2$ ger $\frac{a+b}{2} = \frac{3}{2}$

$$\frac{a-b}{2} = -\frac{1}{2}$$

6) Kvadratiske matriser

$$A_{n \times n}$$

$$A^2 = AA$$

$$A^3 = AA^2 = A(AA)$$

$$A^4 = AA^3 = A(A^2)$$

⋮

$$A^n = AA^{n-1}$$

$$A^0 = I$$

$$A^{m+n} = A^m A^n \quad \text{om } m, n \geq 0$$

hellet

"iterert dubling"

7) Matrisinvers

A $n \times n$. B $n \times n$ är inversen till A , $B = A^{-1}$, om

$$AB = I \text{ och } BA = I$$

Sats: Om $AB = BA = I$, $AC = CA = I$ så $B = C$

Sats: Om A, B $n \times n$, $AB = I$, så $BA = I$

A 1×1 : $(c)^{-1} = (1/c)$ $c \neq 0$

A 2×2 : $\begin{pmatrix} a & b \\ c & d \end{pmatrix}^{-1} = \frac{1}{ad-bc} \begin{pmatrix} d & -b \\ -c & a \end{pmatrix}$ om $ad-bc \neq 0$

Def A inverterbar om A^{-1} finns

Sats Om A inverterbar så $A^{m+n} = A^m A^n$ alla m, n
heltalet

Elementära matriser

$$\underline{\text{Ex}} \quad I_3 = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \quad A = \begin{pmatrix} a & b & c \\ d & e & f \\ g & h & i \end{pmatrix}$$

$$\text{Radop : } \begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} a & b & c \\ d & e & f \\ g & h & i \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} d & e & f \\ a & b & c \\ g & h & i \end{pmatrix}$$

$$2 \quad \begin{pmatrix} 2 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} a & b & c \\ d & e & f \\ g & h & i \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 2a & 2b & 2c \\ d & e & f \\ g & h & i \end{pmatrix}$$

$$\textcircled{2} \quad \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 2 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} a & b & c \\ d & e & f \\ g & h & i \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} a & b & c \\ a+2d & b+2e & c+2f \\ g & h & i \end{pmatrix}$$

9) Algoritm för beräkning av matrisinvers

$$\text{Lös } AX = I \Leftrightarrow X = A^{-1}$$

$$\text{där } XA = I \Leftrightarrow X = A^{-1}$$

$$(E_n \cdots E_2 E_1) A = I \Leftrightarrow E_n \cdots E_2 E_1 I = A^{-1}$$

$$(A|I) \sim (E_1 A | E_1 I) \sim \cdots \sim (E_n \cdots E_2 E_1 A | E_n \cdots E_2 E_1 I) = (I | A^{-1})$$

exempel

$$\left(\begin{array}{cc|cc} 1 & 2 & 1 & 0 \\ 3 & 4 & 0 & 1 \end{array}\right) \sim \left(\begin{array}{cc|cc} 1 & 2 & 1 & 0 \\ 0 & -2 & -3 & 1 \end{array}\right) \sim \left(\begin{array}{cc|cc} 1 & 2 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & \frac{3}{2} & -\frac{1}{2} \end{array}\right) \sim \left(\begin{array}{cc|cc} 1 & 0 & -2 & 1 \\ 0 & 1 & \frac{3}{2} & -\frac{1}{2} \end{array}\right)$$

$1 - 2 \cdot \frac{3}{2} = -2$

$$\text{Kontroll: } \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -2 & 1 \\ \frac{3}{2} & -\frac{1}{2} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \quad \text{OK!}$$

10) Kvadratiska ekvationssystem

$A_{n \times n}$. • Om A^{-1} finns så har

$$AX = B \text{ unik lösning } X = A^{-1}B$$

• $AX = 0$ har alltid lös $X = 0$,
unik lös om A^{-1} finns

• Om A^{-1} saknas så $A \sim \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$, $AX = \vec{0}$ betyder
på $n-4$ parametrarna
*någon nolla,
 $4 < n$ betyder*

$$\begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \end{pmatrix} \quad \begin{matrix} y = t \\ x = 0, z = 0 \end{matrix}$$

I detta fall: $AX = B$ har $(n-4)$ -lin lös

om $B =$ linjärkomb kol av A ,
ingen lös annars

$$\begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & 3 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 2 & 0 \end{pmatrix} \quad \begin{matrix} z=2 \\ y=6 \\ x=3 \end{matrix} \quad 0=1$$

exempel

$$\begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 & | & a \\ 1 & 2 & 2 & | & b \\ 1 & 3 & 3 & | & c \end{pmatrix} \sim \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 & | & a \\ 0 & 1 & 1 & | & b-a \\ 0 & 2 & 2 & | & c-a \end{pmatrix} \sim \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 & | & a \\ 0 & 1 & 1 & | & b-a \\ 0 & 0 & 0 & | & c-b \end{pmatrix} \sim \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & | & 2a-b \\ 0 & 1 & 1 & | & b-a \\ 0 & 0 & 0 & | & c-b \end{pmatrix}$$

Fall 1) $c-b \neq 0$ ingen lösning

Fall 2) $c-b=0$

$$\begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & | & 2a-b \\ 0 & 1 & 1 & | & b-a \\ 0 & 0 & 0 & | & c-b \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & | & 2a-b \\ 0 & 1 & 1 & | & b-a \\ 0 & 0 & 0 & | & 0 \end{pmatrix} \sim \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & | & 2a-b \\ 0 & 1 & 1 & | & b-a \\ 0 & 0 & 0 & | & 0 \end{pmatrix}$$

$z = t$
 $y = b-a - t$
 $x = 2a-b - t$

$$\begin{pmatrix} x \\ y \\ z \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 2a-b \\ b-a \\ 0 \end{pmatrix} + t \begin{pmatrix} -1 \\ -1 \\ 1 \end{pmatrix}$$

Partikulärlös.

Homogen lösning

11) Matrisekvationer

exempel A, B, C $n \times n$, givna

Lös $AX + 3BX = C$

- X måste vara $n \times n$
- Byt ut X till höger: $(A + 3B)X = C$
- Invertera (om möjligt): $X = (A + 3B)^{-1} C$

$$\begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} + 3 \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} X = \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix}, X = \begin{pmatrix} 4 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}^{-1} \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix}$$

$$= \frac{1}{3} \begin{pmatrix} 1 & -1 \\ -1 & 4 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} = \frac{1}{3} \begin{pmatrix} -1 & 1 \\ 4 & -1 \end{pmatrix}$$

$$\text{Kontroll: } \left(\begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} + 3 \cdot \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} \right) \frac{1}{3} \begin{pmatrix} -1 & 1 \\ -1 & 4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 4 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \cdot \frac{1}{3} \begin{pmatrix} -1 & 1 \\ -1 & 4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix}$$

OK

exempel, ansättning

$$\begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} X + X \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$$

Ansätt $X = \begin{pmatrix} a & b \\ c & d \end{pmatrix}$, $\begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} a & b \\ c & d \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} a+c & b+d \\ a & b \end{pmatrix}$, $\begin{pmatrix} a & b \\ c & d \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} b & a \\ d & c \end{pmatrix}$

VL = $\begin{pmatrix} a+b+c & a+b+d \\ a+d & b+c \end{pmatrix}$

HL = $\begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$

ekv. sys.

$a+b+c$	$= 1$
$a+b+d$	$= 0$
$a+d$	$= 0$
$b+c$	$= 1$

a	b	c	d	
1	1	1	0	1
1	1	0	1	0
1	0	0	1	0
0	1	0	1	1

 \sim

1	0	0	0	0
0	1	0	0	0
0	0	1	0	1
0	0	0	1	0

$$X = \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 0 \end{pmatrix}$$

$$\begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$$